

Hea klient!

Jõudluskontrolli Keskuse jaoks on viimase kvartali märksõnaks olnud ICARi eritempel. Eesti vanasõna ütleb, et tibusid loetakse sügisel. Ka Jõudluskontrolli Keskuse tööd ja tegemised ei jää pärast eritempli saamist seisma. Oleme tänaseks juba alustanud lammaste jõudluskontrolli süsteemi arendamist koostöös Eesti Lambakasvatavate Seltsiga. Koostöös Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu ja Eesti Lihaveisekasvatavate Seltsiga oleme võtnud eesmärgiks pakkuda oktoobri alguseks ka lihaveisekasvatavatele võimalust oma karjaandmeid sisestada ja vaadata interneti kaudu.

Sellel aastal on suure tõenäosusega oodata Eestisse esimesi lüpsiroboteid, mistõttu tuleb Jõudluskontrolli Keskusel mõelda ka neile klientidele ja leida lahendused sellistes karjades jõudluskontrolli tegemiseks. Kuna seakasvatavatele mõeldud tarkvara Possu on seakasvatavate poolt leidnud sooja vastuvõtu, siis on Jõudluskontrolli Keskus arutlenud Possu programmi täiendamisele nuumikute osaga, kuid tänaseks päevaks puudub veel kindel otsus, kas nuumikute osa arendada või mitte.

Soovin Eesti Tõusigade Aretusühistu uuele juhatusle esimehele Raivo Laanemaale palju jõudu uuel ametikohal.

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Uudised

JKK sai ICARi eritempli

9. juunil kinnitas ICARi (Rahvusvaheline Jõudluskontrolli Komitee) üldkogu ICARi juhatuse ettepanekul otsuse, mis annab Jõudluskontrolli Keskusele õiguse kasutada ICARi eritemplit. ICARi eritemplit võib kasutada kõikidel JKK dokumentidel. JKK on 28. organisatsioon, kellel on ICARi eritempli kasutamise õigus.

Aktuaalsem seemendus- jaama kultide nimekiri

Maikuus sai ETSAÜ (Eesti Tõusigade Aretusühistu) ja JKK ühistööna valmis Tartu seemendusjaama kultide dünaamiline nimekiri otse JKK andmebaasist ETSAÜ kodulehele. Seni täiendasid ETSAÜ töötajad seemendusjaama kultide nimekirja käsitsi, kasutades JKK koduleheküljel avaldatud informatsiooni kultide kohta. Uue süsteemi kohaselt saabuvad andmed JKK andmebaasi seemendusjaama Possu kaudu ning pärast andmete kontrolli avaldatakse need automaatselt ETSAÜ koduleheküljel (www.estpig.ee) asuvas kultide nimekirjas.

35. ICARi kongress

4. - 10. juunil toimus Soome Vabariigis Kuopios 35. ICARi (Rahvusvaheline Jõudluskontrolli Komitee) kongress. Eestist osalesid kongressil Jõudluskontrolli Keskuse ja Veterinaar- ja Toiduameti esindajad. Kongress koosnes erinevatest seminaridest: INTERBULLi, ICARi laborite, FAO-ICARi ja ICARi seminar. Kongressi raames kinnitas ICARi üldkogu ka inspektorid, kelle ülesandeks on auditeerida ICARi finantstegevust. Inspektoriteks valiti Jay Mattison USAst ja Kaivo Ilves Eestist.

Eesti piimatoodangu rekord juba üle 16 000 kg

Juunikuus ületasid kaks Põlva Agro OÜ lehma seni kehtinud piimatoodangu rekordi. Lehm **Linnu** kolmanda laktatsiooni toodang oli **16 369 kg**, mis on eesti lehmade seas läbi aegade suurim 305-päeva laktatsiooni piimatoodang. Lehm Hesa viienda laktatsiooni toodang oli 15 964 kg. Uus püstitatud rekord ületab seni kehtinud Põlva Agro OÜ lehma Rallu toodangu rekordi (15 783 kg piima) tervelt 586 kg võrra.

Uuendused lüpsikarja geneetilises hindamises

Alates 17. maist 2006 on JKK kodulehekülje piimaveiste hindamise lehel esmakordselt avaldatud holsteini tõugu pullide välimikutunnuste rahvusvahelise hindamise tulemused Eesti skaalal ning pullide järjestus üldindeksi SKAV järgi.

Täiendused piimaveiste jõudluskontrolli metoodikas

“Piimaveiste jõudluskontrolli läbiviimise metoodika” punkt 5.9 täpsustab, milliseid vahendeid võib kontroll-lüpsil piimakoguse määramisel kasutada:

1. ICARi poolt tunnustatud piimameetrit, mis on viimase 12 kuu jooksul JKKs kontrollitud;

2. ICARi poolt tunnustatud elektroonilist piimamõõtmisvahendit, mis on viimase 12 kuu jooksul JKK poolt volitatud isiku

poolt kontrollitud;

3. kaalu, mis on akrediteeritud laboris kalibreeritud või taadeldud viimase 24 kuu jooksul. Nimetatud ajavahemik võib olla pikem, kui kalibreerimis- või taatlustunnistusel on näidatud järgmise kalibreerimise/taatlemise aeg. Kasutada võib kaalu, mille kalibreerimisel saadud mõõtmisviga ei ületa 0,2 kg.

Alates 1. juunist 2006 on Jõudluskontrolli

Keskusel kohustus (vastavalt Veterinaar- ja Toiduameti 31. mai 2005 ettekirjutusele) lõpetada jõudluskontroll karjades, kus kontroll-lüpsil ei kasutata lubatud mõõtmisvahendit.

Palume kõigil loomapidajatel jälgida seda, et kasutatavad piimameetrid ja kaalud oleksid õigeaegselt kontrollitud.

JKK sai ICARi eritempli

Kahes eelmises JKK Sõnumite numbris on olnud võimalus lugeda ICARi eritemplist ja sellest, kuidas Jõudluskontrolli Keskus eritempli kasutamise õigust on taotlenud. JKK jaoks lõppes eritempli taotlemine 9. juunil Kuopios toimunud 35. ICARi kongressil, kui ICARi juhatuse ettepanekul kinnitas ICARi üldkogu otsuse, mis andis Eestile õiguse eritemplit kasutada. Lisaks Eestile sai eritempli kasutamise õiguse ka Poola. Kahjuks ei tunnistanud Leedu jõudluskontrolli süsteemi eritempli vääriliseks.

JKK võib nüüdsest kõikidel oma trükistel kasutada ICARi eritemplit. ICAR on vastu võtnud otsuse, et Eesti oli viimane riik, kes taotles eritemplit seniste reeglite kohaselt. Siiani kehtinud korra puudus oli see, et jõudluskontrolli süsteemi hinnati ainult taotlemisel ning edaspidine ülevaatus puudus. Ja järjest avalikumalt tunnistati, et uutel eritemplit omavatel riikidel on tihti parem ja usaldusväärsem süsteem, kui varem eritempli saanud riikidel. Uue korra kohaselt auditeeritakse riigi jõudluskontrolli igal kolmandal aastal. Seega peavad kõik eritemplit omavad riigid taotlema ICARilt oma jõudluskontrolliorganisatsiooni uuesti hindamist lähema kolme aasta jooksul. Eesti jaoks tähendab muudatus seda, et olles viimane eritempli saanud riik, antakse meile uus hinnang 2009. aastal. Uue korra eeliseks on see, et eritemplit omavad riigid on võrdselt heal tasemel.

Kokkuvõttes võin pärast kogu ICARi eritempli taotlemise protsessi kinnitada, et Eestis toimiv jõudluskontroll on heal ja usaldusväärasel tasemel.

Täna veelkord kõiki, kes on panustanud jõudluskontrolli süsteemi arendamisse!

Kaivo Ilves
Direktor

Lihaveiste jõudluskontrolli tulevik

Hetkel teevad jõudluskontrolli rohkem kui 400 lihaveisekasvatajat. Sündmused saadetakse Jõudluskontrolli Keskusesse kord kvartalis pabervormidel. Kaks korda aastas saavad kasvatajad Jõudluskontrolli Keskuselt tagasi nimekirja oma karja loomade ja kaaludega.

Lihaveisekasvatajale on probleemiks tõsiasi, et selline süsteem ei aita lihaveisekasvatajaid otsuste tegemisel märkimisväärselt, kuna infovahetus toimub liiga aeglaselt ning harva. Kasvatajate vähene huvi jõudluskontrolli vastu piirab omakorda aretajate võimalusi.

Paar viimast aastat on otsitud parimat lahendust lihaveiste jõudluskontrolli arendamiseks ja kaalutud võimalust liituda mõne välismaise süsteemiga. Täna seaks päevaks on jõutud arusaamisele, et välismaise programmi ülevõtmine ei pruugi anda parimat lahendust. Eelnevat arvestades on otsustatud, et lihaveiste jõudluskontrolli arendamisel tuleb Eesti Lihaveisekasvatajate Seltsil, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistrul ja Jõudluskontrolli Keskusel teha koostööd ja arendada Eesti lihaveisekasvatajale tema vajadusi rahuldav süsteem.

Süsteemi arendamisel oleme põhitingimuseks seadnud, et lihaveisekasvatajatel oleks oma karja haldamisel abiks infosüsteem, mis võimaldaks pidevat sündmuste registreerimist ja karja olukorra analüüsi. Aretajate huvides peaks süsteem lisaks farmi majandamisele võimaldama ka kõigi kasutajate andmete õigeaegset koondamist kesksesse andmebaasi.

Praegune lihaveiste infosüsteem Jõudluskontrolli Keskuses võimaldab registreerida enamiku lihaveiste farmi majandamise

ning aretuse jaoks vajalikust infost. Uus süsteem peaks olema olemasoleva edasiarendus, juurde tuleb luua andmete registreerimise ja analüüsi rakendus just lihaveisekasvatajate jaoks. Uue valdkonnana tahame juurutada tapaandmete registreerimist.

Kuna internet on viimastel aastatel tohutult arenenud, siis oleme otsustanud Jõudluskontrolli Keskuses arendada üle interneti töötava veebiprogrammi. Selle lahenduse eeliseks on see, et pole vaja luua eraldi andmevahetuse süsteemi, kuna andmed sisestatakse otse kesksesse andmebaasi. Eelisteks on selle küllaltki lihtne juurutamine ja uuendamine. Puuduseks on see, et veebiprogrammi kasutamiseks on vaja pidevat internetiühendust, mis aga võib piirata võimalike kasutajate arvu.

Alternatiivse lahendusena oli kaalutlemisel ka lihaveisekasvataja personaalarvutisse paigaldatav programm, mis hoiab andmeid samas arvutis. Selle variandi eelisteks on, et pole vaja pidevat internetiühendust ning programmeerimisel on rohkem võimalusi kasutajaliidese mugavamaks tegemiseks. Veebiprogrammiga võrreldes on puuduseks programmi keerulisem ja kulukam juurutamine ning uuenduste haldamine. Sellise lahenduse puhul tuleks lisaks kasutajaprogrammile luua ka võimalused andmete vahetamiseks keskse andmebaasiga ning lisavahendid keskse andmebaasi haldamiseks. Need ülesanded on aga töömahult võrreldavad terve veebipõhise süsteemi loomisega. Samuti tekib kasutajale andmete vahetamise lisäülesanne.

Jõudluskontrolli Keskus on lubanud täita Eesti Lihaveisekasvatajate Seltsi ning Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu soovi, et uus programm valmiks käesoleva aasta 1. oktoobriks.

Lihaveisekasvatajale annab uus töövahend võimaluse igal ajal ja igas internetiga varustatud arvutis näha ning täiendada oma karja andmeid keskses (Jõudluskontrolli Keskuse) andmebaasis. Andmete kasutamise võimalus antakse ka Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu neile töötajatele, kelle tööülesandeks on lihaveisekasvatajate nõustamine.

Nagu ikka uute süsteemide juurutamisel, on ka siin mõningad ohud. Kõige suuremaks ohuks on see, kui programm ei leia piisavat kasutust – seda võib põhjustada vähene huvi või halb ligipääs internetile. Jõudluskontrolli Keskus koostöös Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistuga otsib võimalusi töövahendi atraktiivsemaks muutmiseks. Samuti teeme kõik selleks, et programmi kasutamine oleks võimalikult lihtne ja arusaadav.

Lihaveisekasvatajatel on oluline teada, et tulevikus on endiselt võimalik andmeid ka pabervormidel saata ja konkreetse karja andmeid näevad ainult konkreetse karja omanik ning Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu ja Jõudluskontrolli Keskuse spetsialistid.

Jõudluskontrolli Keskuse sooviks uue süsteemi juurutamisel on:

1. praeguste klientide rahulolu suurendamine,
2. uute klientide leidmine,
3. pakkuda Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistule ja Eesti Lihaveisekasvatajate Seltsile paremat ülevaadet lihaveisekasvatates toimuvast.

Kaivo Ilves
Direktor
Aivar Annamaa
IT arendussektori
programmeerija-peaspetsialist

Vasikate söötmine enne võõrutamist

Vasikate võõrutusmass mõjutab farmi majandustulemust. Võõrutusmass sõltub otseselt pärilikust kasvupotentsiaalst, samuti ammlehma söötmisest, piimakusest ja vasika lisa söötade söömusest.

Vasikate lisa söötmine karjamaal

- Ammlehma piima on piisavalt esimesel kolmel kuul.
- Vasikale tuleb karjamaal anda täiendavat sööta, et
 - nad õpiks kiiremini mäletsema,
 - nad kasvaksid paremini,
 - vasikate kasvuerinevused lehmade erinevast piimakusest väheneksid,
 - võõrutusstress väheneks,
 - säästa noori ja kõhnasid lehmi,
 - vähendada lehmade toitainete vajadust,
- Jõusööda proteiinisaldus peab olema vähemalt 14-16 %.
- Lisa söötmine tõstab võõrutuskaalu, selle mõju sõltub ka karjamaa seisundist. Viletsa karjamaa puhul võib lisajõusööda väärindus olla 4,5-6:1 (ühe lisakasvu kilo saamiseks kulub 4,5-6 kg jõusööta).
- Lisajõusööta anda olenevalt karjamaa seisundist 1,5-2 kg päevas.

Starter või oma segu (vili + proteiin + mineraal) anda eraldi, lehmale kättesaamatus aedikus.

Esimene jõusööt

- muudab vatsa mikroobide koostise enam mäletsejale omaseks,
- aitab kaasa lenduvate rasvhapete tekkele,
- kiirendab vatsa sisepinna (papillide) arengut (loom saab kiiremini mäletsejaks).

Jõusööda vajadus sõltub lehma piimakusest ja karjamaa seisundist.

Jõusööda söödaväärindus on erinev.

Vesi

- on vatsamikroobide heaholu eelduseks,
 - lisab kuivaine söömust, kiirendab mäletsejaks kasvamist.
- Puhas vesi peab olema alati saadaval.

Koresööt

- arendab vatsa lihaseid (vatsa liikumine),
 - mõjutab positiivselt vatsa limaskestasid.
- Parim koresööt vasikale on
- peen vasikahein,
 - kvaliteetne silo.

Refereeritud Suomen Rehu lihavede söötmisalase õppepäeva materjalide põhjal.

Lihavede jõudluskontrolli tegijate ja nende loomade arvud 22.06.2006 seisuga

		Kokku			Puhtatõulisi			Ristandeid		
Tõug	Karju	Veiseid	Lehmi	Lehmi-kuid	Veiseid	Lehmi	Lehmi-kuid	Veiseid	Lehmi	Lehmi-kuid
Aberdiin-angus	261	2671	715	1216	398	122	199	2273	593	1017
Belgia sinine	21	42	3	22	0	0	0	42	3	22
Akviteeni hele	26	130	8	67	9	2	2	121	6	65
Hereford	195	2603	854	1060	308	127	103	2295	727	957
Limusiin	225	2270	665	1026	228	59	112	2042	606	914
Piemont	37	112	37	60	0	0	0	112	37	60
Simmental	25	114	32	40	57	31	12	57	1	28
Šarolee	49	372	107	166	112	42	43	260	65	123
Šoti mägiveis	22	167	50	65	57	18	24	110	32	41
Kokku	421	8481	2471	3722	1169	401	495	7312	2070	3227

Sigade andmetes esinevate vigade vähenemine

	2003 I kv	2004 I kv	2005 I kv	2006 I kv
Tõulisus	1670	244	204	100
Kahtlane isa	106	45	23	1
Kahtlane sünniaeg	504	153	107	96

Seakasvatajate poolt enim vaadatud trükised

Seakasvatajate poolt enim vaadatud kodulehe trükised I poolaastal 2006

Päringud:

1. Paaride valik
2. Nooremiste aktuaalsed J_SAVid
3. Tartu KSJ kultide aktuaalsed aretusväärtused, v.a testkuldid
4. Tartu KSJ testkultide aktuaalsed aretusväärtused
5. Tartu KSJ aktiivsete kultide efektiivsus
6. Noorkultide aktuaalsed J_SAVid
7. Tartu seemendusjaama aktuaalsed aretusväärtused
8. Nooremiste aktuaalsed V_SAVid
9. Kultide tütarde keskmised pesakonna suurused
10. Kultide järglaste keskmised testiandmed

Vissi konkursid

15. juunil 2006 toimus Upal Saarte Viss, kus osales 14 loomaomanikku 43 loomaga. Eesti maatõu Vissiks sai Jaan Kiideri lehm Blondi. Holsteini tõu Vissi tiitli pälvis Jaan Kesküla lehm Dolly. Punase tõu Vissi tiitli pälvis Valjala POÜ lehm Trulla, kes valiti ka Saarte Vissiks. JKK tunnustab kõiki osalejaid ning võimaldab neil kasutada programmi Vissuke täispaketti tasuta käesoleva aasta juulikuust kuni detsembri lõpuni.

20. juunil toimus Ülenurmel eesti punase tõu Viss 2006, kus osales 13 loomaomanikku 54 loomaga. Tiitli pälvis AS Tartu Agro lehm Tess. JKK autasustas ka sel aastal esmaspoeiginud grupi võitjate omanikke. Esmaspoeiginud grupi kolm auhinnalist kohta pälvisid AS Tartu Agro lehmad: I koha Kanni, II koha Bella ja III koha Kaare.

Seminar seakasvatajatele

9. – 10. novembril 2006 korraldab Jõudluskontrolli Keskus seminari “Tarkusi seakasvatajale”, kus esinevad erinevate ettekannetega teadlased Eesti Maaülikoolist ja Eesti Tõusigade Aretusühistust. Seminar toimub Pärnus Strand Hotellis ning seminarist osavõtt on tasuline. Täpsem informatsioon seminarile registreerimise kohta ilmub augustis.

Muhedat

Gorilla, lõvi ja kana vaidlevad, kes neist on kõige tugevam. “Kõik taganevad, kui ma vastu oma rinda trummi löön,” ütleb gorilla. “Kõik põgenevad, kui ma mõiratan,” ütleb lõvi selle peale. “Te ei suuda ettegi kujutada seda meedia tähelepanu, kui ma kasvõi korra aevastan,” ütleb kana.

Tööjuubelid

01.08.2006 Jelena Pellijeff - 25
01.08.2006 Riina Tomusk – 25
03.09.2006 Aarne Põlluäär – 5
23.09.2006 Kaivo Ilves – 10

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094

Tel 738 7700

Faks 738 7702

Piimaveiste ja kitsede
jõudluskontrolli alane
nõustamine 738 7738

Sigade jõudluskontrolli alane
nõustamine 738 7765

Kõrvamärkide müük 738 7762

Järvamaa klienditeenindaja 738 7751

Harju-, Hiiu-, Ida-Viru-,
Jõgeva-, Valga-, Võrumaa
klienditeenindaja 738 7752

Lääne-, Põlva-, Rapla-,
Tartu- ja Viljandimaa
klienditeenindaja 738 7753

Lääne-Viru, Pärnu-, Saaremaa
klienditeenindaja 738 7754

Põlvnemisandmed (veised) 738 7756

Geneetiline hindamine
(veised) 738 7731

Geneetiline hindamine (sead) 738 7735

Raamatupidamine 738 7700

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu

Tel. 738 7726

Faks 738 7724

Piimameetrite testimine 738 7722

Piimaproovide vastuvõtt 738 7721

Piimaringid 738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjola	Västriku 2b; Tallinn	tel 655 7250	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Ly Kogermann	Mäe 2; Käina	tel 463 1147	gsm 516 7815	E 9.00-14.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27; Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10; Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00; K 9.00-12.00
Järvamaa	Anne Rosenberg	Prääma küla; Paide vald	tel 385 0286	gsm 510 3312	E 9.30-12.00; K 9.30-15.00
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2; Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30; Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1; Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Malle Unt	Haapsalu mnt. 86; Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7878	E 10.00-14.00
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6; Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Aarne Põlluäär	Kohtu 10; Kuressaare	tel 453 1352	gsm 517 4320	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215; Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Lai 19; Valga	tel 764 2995	gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Aini Maalmeister	Vabaduse plats 4; Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11; Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	R 10.00-13.00